

BOHOL (FİLİPİNLER) ADASININ TURİZM POTANSİYELİ

Tourism Potential Of The Bohol Island

Prof. Dr. Emin ATASOY ¹Dr. Öğretim Üyesi. Evren ATIŞ ²

Reference: Atasoy, E. & Atış, E. (2020). "Bohol (Filipinler) Adasının Turizm Potansiyeli", International Journal of Disciplines Economics & Administrative Sciences Studies, Vol:6, Issue:23; pp:759-774.

ÖZET

Cebu Adasının doğusunda Leyte Adasının batısında ve Mindanao Adasının kuzeyinde yer alan Bohol, Filipinler Cumhuriyeti'nin onuncu büyük adasıdır. Orta Visayas Adalar Grubu'nda yer alan Bohol ilginç mağaralarıyla, görkemli şelaleleriyle, sakin plajlarıyla, çok sayıda müze ve kilisesiyle, gizemli koylarıyla, yoğun mangrov ormanlarıyla, zengin bitki ve hayvan çeşitliliğiyle, şifalı su kaynaklarıyla, çok sayıda doğa koruma alanıyla her yıl binlerce yabancı uyruklu turist ağırlamaktadır. Bu çalışmada Camotes Denizi ile Bohol Denizi arasında yer alan Bohol Adasının başlıca coğrafi özellikleri ve turizm potansiyeli irdelenmiştir. Ayrıca bu çalışmada adanın coğrafi konumu ve coğrafi özellikleri açıklandığı gibi başlıca turizm kaynakları da kısaca ele alınmıştır. Bir yandan adanın başlıca doğal ve tarihsel-kültürel çekicilikleri irdelenmiş diğer yandan da turizm potansiyeli resmedilmeye çalışılmıştır. Çalışmanın sonuç kısmında, Bohol Adasının en büyük turizm avantajları nelerdir sorusuna yanıt aranmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bohol Adası, Visayas Adaları, Filipinler Cumhuriyeti, Turizm

ABSTRACT

Bohol is the tenth largest island of the Republic of the Philippines, located to the west of Leyte Island, to the east of Sebu Island and to the north of Mindanao Island. Bohol, which is situated in the Central Visayas Islands Group, welcomes thousands of foreign tourists every year with its interesting caves, magnificent waterfalls, calm beaches, many museums and churches, mysterious bays, dense mangrove forests, rich plant and animal diversity, healing water resources, and many nature reserves. Nationality welcomes tourists. In the present study, the main geographical features and tourism potential of Bohol Island, which is located between the Camotes Sea and the Bohol Sea, have been examined. Besides, the geographical location and geographical features of the island have been explicated and the main tourism resources have been briefly discussed in this study. While the main natural and historical-cultural attractions of the island were examined on the one hand, we tried, on the other hand, to identify its tourism potential. In the conclusion part of the study, the answer to the question of what are the biggest tourism advantages of Bohol Island has been sought.

Keywords: Bohol Island, Visayas Islands, Philippines Republic, Tourism

1. GİRİŞ

Asya Kıtasının en kalabalık Katolik nüfuslu ülkesi olan Filipinler, aynı zamanda Dünyanın en çok adaya sahip ülkelerinden biridir. İtalya büyüklüğünde bir ülke olan Filipinler Cumhuriyeti'nin toplam alanı 298.170 km² olup, bunlardan 105.000 km²'yi Luzon Adası, 95 000 km²'yi Mindanao Adası ve 12.188 km²'yi Palawan Adası oluşturmaktadır (Bayar, 2011; Timor, 2002; Atalay, 2007; Atasoy, 2018).

Filipinler Cumhuriyeti 105 milyonu aşan nüfusuyla Dünya'nın en kalabalık nüfuslu 12. ülkesidir ve yüzölçümü bakımından da Dünya sıralamasında 71'inci en büyük ülke olarak yer almaktadır. Ülkenin kuzey-güney istikametindeki uzunluğu yaklaşık 1850 km. olup, doğu-batı istikametindeki maksimum genişliği ise 1100 km.'ye kadar ulaşmaktadır (Harita 1). Filipinler Cumhuriyeti sınırları içinde toplam 7641 ada yer almaktadır. Eski coğrafya kitaplarında bu sayı 7107 olarak verilmiştir, fakat en yeni bilimsel tespitlere göre ülkede artık 7641 ada olduğu kabul edilmektedir.³ Bir başka anlatımla Filipinler Dünyanın en çok adaya sahip devletlerinden biridir.

Asya Kıtasının en kalabalık Hristiyan nüfuslu ülkesi olan Filipinler, Endonezya ve Japonya ile birlikte kıtanın en çok adaya sahip ülkesidir Filipinler'deki her bir adanın kendine has demografik, sosyo-kültürel, iktisadi ve turizm özellikleri vardır. Her yıl binlerce Türk turist bu adalardan birini ziyaret etmesine rağmen bu tropikal adalarla ilgili ülkemizde yayınlanmış bilimsel eser sayısının yok denecek kadar az olması bu

¹ Bursa Uludağ Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Bursa/Türkiye

 0000-0002-6073-6461

² Kastamonu Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü, Kastamonu/Türkiye

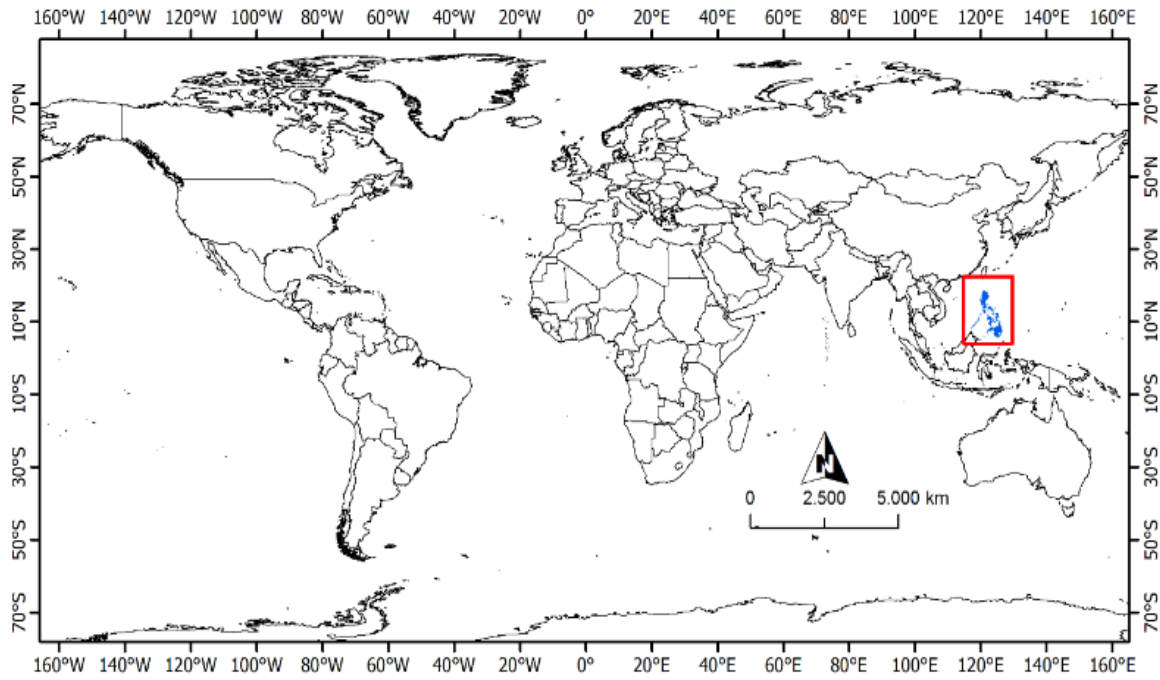
 0000-0002-5686-3169

³ <https://www.economic.bg/bg/news/10/darzhavite-s-naj-mnogo-ostrovi.html>

makalenin kaleme alınmasının başlıca nedenidir. Bu çalışmada Visayas Adalar grubunda yer alan Bohol Adasının coğrafi yapısı ve turizm potansiyeli irdelenmiştir.

2. BOHOL ADASININ COĞRAFİ KONUMU VE GENEL COĞRAFİ ÖZELLİKLERİ

Biliran, Leyte, Bohol, Gimares, Negros, Panay, Samar ve Sebu Visayas Adalar grubunda yer alan en büyük adalardır. Orta Visayas Adalar grubunda yer alan Bohol Adası bu takımadalarının en büyük ve turistler için en ilginç ve en çok ziyaret edilen adalarından biridir (Harita 1). Sebu Adasının doğusunda Leyte Adasının batısında ve Mindanao Adasının kuzeyinde yer alan Bohol, Filipinler Cumhuriyetinin onuncu büyük adasıdır. Volkanik kökenli adanın toplam yüzölçümü 3.269 km² olup, toplam nüfusu da 1,4 milyonu aşmaktadır.

Harita 1: Filipinler Cumhuriyetinin Dünya Üzerindeki Konum Haritası

Bohol Adası Filipinlerin 10. en büyük ve Dünyanın 143. en büyük adasıdır. Matematik konum olarak 9° 35' – 10° 12' Kuzey enlemi ve 123° 45' - 124° 35' Doğu boylamı arasında yer alan adanın 261 km. uzunluğundaki kıyı şeridinde çok sayıda körfez ve yarımada yer almaktadır. En büyük kenti Tabbilaran olan Bohol Adasının diğer önemli yerleşim birimleri ise İnabanga, Ubay, Trinidad, Talibon, Buenavista, Jetafe, Kortes, Loay, Loon, Kalape'dir (Tablo 1). Kabulo, Maribojoc, Cabutao, Guindulman ve Kogtong, Bohol Adasının en büyük körfezleridir. Yüksek ve engebeli dağların görülmediği adanın en yüksek noktasını Matunog Dağı (850 m.) oluşturmaktadır. Matunog (850 m.), Calmanoc (467 m.), Tanauan (432 m.), Palingkod (375 m.), Labawan (371 m.), Udahan (362 m), Camanayon, Guinba, Binaloo, Sagungan, Pugatin ve Malibalibod adanın başlıca dağ kütlelerine ve yüksek tepelerine örnektir.⁴

Tablo 1. Bohol Adasının Başlıca Özellikleri

Yer Aldığı Adalar Grubu: Orta Visayas	Toplam Nüfus: 1,4 milyon
Yer Aldığı Eyalet: Bohol	Aritmetik Nüfus Yoğunluğu: 428 kişi/km ²
Yüzölçümü: 3269 km ²	En Büyük Kent: Tagbilaran
En Yüksek Nokta: Matunog Zirvesi (850 m.) Matematik Konum: 9° 35' – 10° 12' Kuzey Enlemi ve 123° 45' - 124° 35' Doğu Boylamı.	Başlıca Kentler: İnabanga, Ubay, Trinidad, Talibon, Buenavista, Jetafe, Kortes, Loay, Loon, Kalape, Tybigon, Valencia, Jagna, Guindulman, Karmen, Alisia ve Mahayag.
En Uzun Akarsu: Inabanga	En Büyük Göl: Anda Lagün Gölü

⁴ Bakınız: Chirikov, A. I., Pozdnyak, G. V., Kamenskaya, İ. Y., (2008) *Atlas Mira*. İzdatelstvo Oniks, Moskova

Bohol Adasının küçük yüzölçümünden dolayı ada genelinde geniş yataklı ve çok uzun akarsular yoktur. Bohol, Lobok, Binga, Wahig, Cambuhat, İnabanga, Biabas, Ondol, Guiling, Siniganan, Cocolatan, Bilar, Manga, Antequera, Labayog, Moalong, Loay, Abatan, Sampolagon, Tagbuane, Binga, Tubigon, Carood, Palo, Soom, Bateria ve İpil ırmakları Bohol adasının en büyük akarsularını oluşturmaktadırlar. Danao, Dagohoy ve İnabanga yerleşim birimlerini sulamakta olan İnabanga Irmağı adanın en uzun akarsuyudur. Bohol adasında fazla sayıda göl yoktur. Cabilao Adasında yer alan Cabugao Gölü, Anda Lagün Gölü ve Cawayanan Lagün Gölü dışında adada önemli bir göl yer almaz.⁵

Girinti çıkıntılı kıyılara sahip olan adanın sahil şeridinde çok sayıda kayalık, küçük adacık, mangrov orman alanı, atol ve mercan oluşumları yer almaktadır. Bohol Adasının güneybatısında Bilar-Batuan yöresinde yer alan Rajah Sikatuna Doğa Koruma Alanı (Rajah Sikatuna Protected Landscape), Talibon Adası, Loay yerleşim birimi yakınlarındaki Albuquerque-Loay-Loboc Doğa Koruma Alanı adanın en önemli ekolojik koruma bölgelerinin başında gelirler.⁶ Buenavista kenti yakınlarında yer alan Mixed Nipa Mangrove Forest Bohol Adasının en büyük mangrov orman sahalarının başında gelir. Bohol Adasının kıyı şeridi görülmeye değer güzelliğindedir. Adanın meşhur beyaz kumsalları ve plajları adaya ayrı bir güzellik ve çekicilik katmıştır (Fotoğraf 1).

Fotoğraf 1. Bohol Adasının Meşhur Beyaz Plajlarından Bir Görünüm.

Kaynak: <https://www.wts.com.tr/bohol-adasi-turu.html>

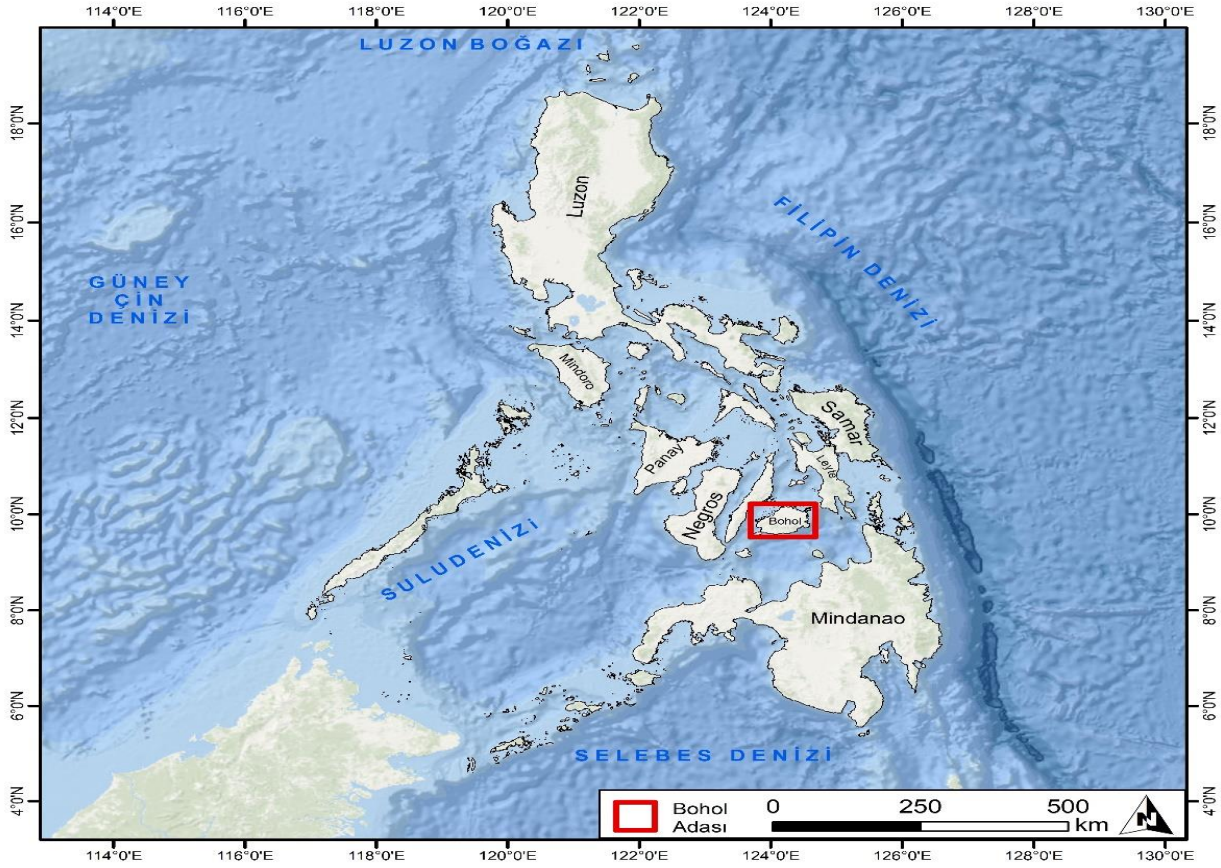
Camotes Denizi ile Bohol Denizi arasında yer alan Bohol Adasının güneybatısında Siquijor ve Pasmilacan Adaları, kuzeydoğusunda Lapining, Cebucawan, Bonoon, Tilmubo, Gaus ve Jao Adaları, kuzeyinde ise Mahanay, Bansaana, Tambu, Banbanon, Handayan ve Banacon Adaları yer almaktadır. Aslında Bohol'un etrafında 200'den fazla irili ufaklı genelde ıssız ada yer almaktadır. Bazı adalar ile Bohol Adası ile adeta iç içe girmiştir. Örneğin Bohol Adasının batısında yer alan Cabilao, Panglao, Sandingan ve Pangangan Adaları ile adeta bitişiktir (Harita 2, Tablo 2). Kuzeydoğudaki Pitogo Adası ve güneybatıdaki Pangangan ve Panglao Adası ile Bohol'un karayolu bağlantıları mevcuttur.

⁵ Bakınız:

- ✓ <https://www.openstreetmap.org/>
- ✓ <https://www.google.com/maps>
- ✓ <https://mapcarta.com/>
- ✓ <http://www.mappery.com/>
- ✓ <https://www.openstreetmap.org/>
- ✓ <https://www.google.com/maps>
- ✓ <https://mapcarta.com/>
- ✓ <http://www.mappery.com/>

⁶ Bakınız: Chirikov, A. I., Pozdnyak, G. V., Kamenskaya, İ. Y., (2008) *Atlas Mira*. İzdatelstvo Oniks, Moskova

Harita 2: Bohol Adasının Filipinler Ülkesindeki Konumu

Tablo 2: Bohol Adasının Yakın Çevresinde Yer Alan Başlıca Adalar⁷

Pamilacan	Panglao	Nocnocan	Balicasag
Macaina	Mahanay	Tambu	Calituban
Bansaan	Banbaon	Sag	Banacon
Bogongbanua	Sagasa	Jao	Handayan
Budlangan	Malingin	Silo	Masingin
Cabantulan	Butan	Cabgan	Pandanon
Maomawan	Bantigui	San Pedro	Lumislis
Jinutangan	Basihan	Gaus	Tabang Dio
Tres Reyes	Mahaba	Pitogo	Tintinan
Dawahon Reef	Tilmobo	Poco	Pangangan
Bilang-Bilangan	Bonoon	Catiil	Mantatao
Guindacpan	Panga	Laping	Hambungan
Cabucawan	Cabilao	Gabulan	Mocaboc
Calangaman	Coamen	Cataban	Batasan
Limalog Reef	Tabaon	Ubay	Sandingan
Pangahoykahoyan	Maagpit	Tangaon	Bugatusan
Panggapasan	Mantatao	Catang	Ambugan
Cancostino	Inanoran	Hayaan	Magcalingao

Bohol Adası batısında yer alan Sebu Boğazı ile Sebu Adasından, kuzeybatısında yer alan Olango Boğazı ile Olango ve Lapu-Lapu Adalarından, kuzeydoğusunda yer alan Kanigau Boğazı ile de Leyte Adasından ayrılır.⁸ Adanın güneybatı kıyısında yer alan ve nüfusu 110 000 kişiyi aşan Tagbilaran şehri, hem Bohol Adasının en büyük kenti ve limanı hem de Bohol Eyaletinin başkentidir. Aslında daha 1917 yılında Bohol ve yakın çevresindeki 72 ada Bohol Eyaletini oluşturmuşlardır. Bugünkü Bohol Eyaleti 1 şehir, 47 şehirden küçük yerleşim birimleri olmak üzere büyüklü küçüklü 1109 yerleşmeyi kapsamaktadır. Bohol Adasında, 15

⁷ Bakınız: Chirikov, A. I., Pozdnyak, G. V., Kamenskaya, İ. Y., (2008) *Atlas Mira*. İzdatelstvo Oniks, Moskova

⁸ Bakınız: Chirikov, A. I., Pozdnyak, G. V., Kamenskaya, İ. Y., (2008) *Atlas Mira*. İzdatelstvo Oniks, Moskova

Haziran 2013 tarihinde Sagbayan kentinin 6 km. güneyinde 7,2 şiddetinde korkunç bir deprem meydana gelmiş ve 150'den fazla insan hayatını kaybetmiştir. Bu deprem sonucunda Bohol Adasında çok sayıda tarihi bina, köprü ve kilise yıkılmış ve büyük oranda maddi zarar görülmüştür.

Bohol Adasında büyük sanayi merkezleri olmadığı gibi büyük metropol kentler de yoktur. Kırsal yerleşmelerin dışında, ada genelinde küçük kentler ve orta ölçekli kasabalar yaygındır. Bohol Adasının kuzey kesimlerinde yer alan en büyük yerleşmeler şunlardır: Inabanga, Ubay, Trinidad, Talibon, San Miguel, Buenavista ve Getafe. Bohol Adasının güney kesimlerinde yer alan en büyük yerleşmeler şunlardır: Kortes, Loay, Loon, Kalape, Tubigon, Valencia, Dimiao, Corella, Balilihan, Jagna ve Guindulman. Adanın merkezi kesimlerinde yer alan en büyük yerleşmeler ise şunlardır: Karmen, Sagbayan, Pilar, Danao, Alisia ve Mahayag.⁹

Bohol Adası 1,4 milyona yakın insan barındırmakta ve her km²'ye ortalama 428 kişi düşmektedir. Bir başka anlatımla Bohol, Filipinler Cumhuriyetinin en yoğun nüfuslu ilk 10 adasından biri olmadığı gibi en seyrek nüfuslu 10 adasından da biri değildir. Adanın en büyük kentleri ve en yoğun yöreleri kıyı kesimlerinde yer almaktadır. Bu nedenle aritmetik nüfus yoğunluğu bakımından adanın iç kesimleri ile kıyı kesimleri arasında belirgin bir fark vardır. Ayrıca Bohol Adasının batı ve güney kıyılarının nüfus yoğunluğu, kuzey ve doğu kıyılarından daha yüksektir. Tropikal ormanlarla kaplı araziler, verimsiz karstik sahalar, engebeli ve dağlık araziler ve doğa koruma alanları adanın en seyrek nüfuslu sahalarını oluşturmaktadırlar. Loon-Tagbilaran-Loay-Vaencia yörelerini içine alan güneybatı sahil kuşağı adanın en yoğun nüfuslu bölgesidir. Başkent Tagbilaran'ın, adanın en önemli hava alanının, adanın en işlek limanlarının ve adanın en yüksek otel yoğunluğunun bu bölgede yer alması aritmetik nüfus yoğunluğunun da yüksek olmasını belirlemiştir.

Ülkenin modern halkı yanında hala birçok ada da kendi kültürlerini yaşayan zengin kültürel birikime sahip yerli halkında sayısı da oldukça fazladır. Kendisine özgü giyim ve yaşam tarzları ile Ülkenin yerel halkı yöresel danslarıyla da adaya gelen turistlerinde ilgi odağı olmuşlardır (Fotoğraf 2).

Fotoğraf 2. Turistlerin İlgisini Çeken Bohol Adasında Yaşayan Yerli Halkın Dans Gösterisinden Bir Görünüm.

Kaynak: <https://10road.wordpress.com/>

⁹ Bakınız:

- ✓ <https://www.openstreetmap.org/>
- ✓ <https://www.google.com/maps>
- ✓ <https://mapcarta.com/>
- ✓ <http://www.mappery.com/>
- ✓ <https://www.openstreetmap.org/>
- ✓ <https://www.google.com/maps>
- ✓ <https://mapcarta.com/>
- ✓ <http://www.mappery.com/>

3. BOHOL ADASININ TURİZM POTANSİYELİ

İlginç mağaralarıyla, görkemli şelaleleriyle, sakın plajlarıyla, çok sayıda müze ve kilisesiyle, gizemli mangrov ormanlarıyla, zengin bitki ve hayvan çeşitliliğiyle, şifalı su kaynaklarıyla, çok sayıda doğa koruma alanıyla Bohol Adası her yıl binlerce turist ağırlamaktadır.¹⁰ Bohol Adasında çok geniş karstik araziler yer aldığından dolayı, turistik ziyaretlere açık olan çok sayıda mağara yer almaktadır. Danao yakınlarındaki Dagohoy Mağarası, Anda kasabası yakınlarındaki Lamonoc Mağarası, Loon kenti yakınlarındaki Panas Mağarası, Anda kasabasının hemen batısına yer alan Combento ve Kaligoon Mağarası, Jagna kenti yakınlarındaki Eva Mağarası, Cantuyoc Mağarası ve Karmaloan Mağarası, adanın doğu kıyılarında Anda kasabası yakınlarında yer alan Cabagnow Pool Mağarası adanın en çok ziyaret edilen mağaraların başında gelirler.¹¹

Sonuç olarak, karstik arazilerinin yaygın olduğu Bohol Adasında 1400'den fazla irili ufaklı mağara yer almaktadır. Hatta bazı mağaralar bilim adamları tarafından yeterli derece araştırılmadıkları için de gizemini XXI. yüzyılda da sürdürmektedirler. Danao kenti yakınlarındaki Dagohoy Mağarası, Anteguera yakınlarındaki Hagakgak ve Inambacan Mağaraları, Jagna kenti yakınlarındaki Carmalaon Mağarası Bohol'u ziyaret eden turistlerin en çok ilgisini çeken karstik oluşumlardır. Jagna kenti yakınlarındaki Carmalaon Mağarası 149 metre derinliği ile adanın en derin mağarasıdır. Yine Bohol Adasının Güneybatından yer alan Panglao Adasındaki Hinagdanan Adası, Bohol Adasının en meşhur mağaralarından birisi olmasının yanında Filipinler ülkesinde turistik amaçlı görülmesi gereken ilk on yer içerisinde yer alan önemli yerlerden birisidir (Fotoğraf 3). Panglao Adasının Kuzeyinde yer alan Hinagdanan Mağarası ihtişamlı görüntüsü yanında adanın yine kuzey plajına Panglo sahiline çok yakın olması iki doğal turizm değerini birbiri ile bütünler niteliktedir.

Fotoğraf 3. Bohol Adasının Turistik Yerlerinden Birisi Olan Hinagdanan Mağarasından Bir Görünüm.

Kaynak: <https://www.shutterstock.com/>

¹⁰ Bohol adasının coğrafi özellikleri ve turizm potansiyeli ile ilgili bakınız:

- ✓ Gier L. Christie P. Amolo R. "Community perceptions of scuba dive tourism development in Bien Unido, Bohol Island, Philippines", Journal of Coastal Conservation (2017) No: 21, pp. 153-166
- ✓ Green S. J. Alexander R. D. Gulayan A. M. "Bohol Island: Its Coastal Environment Profile", Bohol Environment Management Office, Bohol and Coastal Resource Management Project, Inc. Printed In Cebu City, Philippines, 2002
- ✓ Manuela W. S. "The Impact of Government Failure on Tourism in The Philippines", Transport Policy, Volume 43, October 2015, Pages 11-22
- ✓ Krstev, V., "Geopolitika i Geostrategiya na Turizma", Izdatelstvo "Nauka i İkonomika", İkonomiçeski Universitet, Varna, 2016
- ✓ Krstev, V., "Geografiya na Turizma", Izdatelstvo "Nauka i İkonomika", İkonomiçeski Universitet, Varna, 2014

¹¹ Bohol adasının turizm potansiyeli ve turizm çekicilikleri ile ilgili bakınız:

- ✓ <http://philippine.ru/bohol.html>
- ✓ <https://www.bohol.ph/>
- ✓ <https://www.islandsproperties.com/properties/bohol.htm>
- ✓ <https://divezone.net/diving/bohol-island>
- ✓ <https://www.boholislandtour.com/>
- ✓ <https://7000ostrovov.ru/kurorty/o-boxol>
- ✓ <https://tonkosti.ru/>
- ✓ <https://www.votpusk.ru/>

Bohol Adasında çok fazla akarsu ve çok sayıda şelale vardır. Bazı şelaleler görkemli yapılarıyla ve oluşturdukları doğal havuzlarıyla yerli ve yabancı turistlerin ilgisini çekmektedirler. Ada sınırları içinde turizm açısından en popüler şelaleler şunlardır:

- ✓ Bilar yakınlarındaki Panga Şelalesi,
- ✓ Küçük mağarasıyla ve doğal havuzuyla ilgi çeken Inambacan Şelalesi,
- ✓ Dimiao kasabasının hemen kuzeyinde yer alan Ingkumhan Şelalesi, Dimiao İkiz Şelalesi (Dimiao Twin Falls) ve Pahanhog Şelalesi,
- ✓ Tubigon kentinin hemen güneyinde yer alan Cawasan Şelalesi,
- ✓ Cortes kentinin doğusunda yer alan Camugao Şelalesi,
- ✓ Loboc kasabası yakınlarında yer alan Busay Şelalesi.

Bohol adasında yıl boyunca yüksek sıcaklık ve yüksek nemlilik değerleri görülür. Coğrafi konum olarak Bohol, Muson iklimi ile Nemli subekvatorial iklim kuşaklarının çakışım sahasında yer alır. Adadaki aylık sıcaklık ortalamaları 24-32°C arasında değişmektedir. Yıl içinde en az yağış Ocak-Nisan döneminde, en fazla yağış ise Temmuz-Kasım döneminde görülmektedir. Özetle, kışlar daha kurak, yaz ayları ise daha yağışlıdır. Bu nedenle kış ayları adada deniz tatili yapmak için daha müsait iklim koşulları sunmaktadırlar.

Bohol Adasının belki de en büyük turizm zenginliği farklı karakterli jeomorfolojik oluşumları, ilginç kıyı şekilleri ve plajları, büyük ekolojik değer taşıyan doğa koruma alanları ve çeşitli hidrografik karakterli turizm çekicilikleridir. Bohol Adasının en çok ziyaret edilen doğal turizm çekicilikleri şunlardır:¹²

- ✓ Dünyaca ünlü olan Loboc Wildlife & Nature Park,
- ✓ Pangangan Adasının meşhur beyaz plajları,
- ✓ Pilar-Alicia yöresinde yer alan Can-Umantad Şelalesi,
- ✓ Müthiş doğal güzelliklere sahip olan Abatan Irmağı Vadisi,
- ✓ Carmen yöresinde yer alan ve müthiş bir manzaraya sahip olan “Hilltop 360 View Park”,
- ✓ Loon kentinin hemen kuzeyinde yer alan “Tubig – Loon Spring”,
- ✓ İlginç hayvanlara ve canlı örneklerle sahip olan “Bohol Habitat Conservation Center”,
- ✓ Loboc kasabası yakınlarında yer alan görkemli Busay Şelalesi,
- ✓ Jagna yakınlarında yer alan ve turistler arasında çok popüler olan Canuba Plajı,
- ✓ Dünyanın farklı bölgelerinden farklı yılanları bir araya getiren “Bohol Python and Wildlife Park”,
- ✓ Jetafe kasabası yakınlarında yer alan ve adanın en doğal mangrov ormanlarını barındıran “Banacon Island Mangrove Forest”,
- ✓ Doğal yapılarını korumayı başarmış olan Tambuko Mağarası ve Tambuko Lagün Gölü,
- ✓ Tubigon kentinin hemen güneyinde yer alan Cawasan Şelalesi ve Cortes kentinin doğusunda yer alan Camugao Şelalesi.
- ✓ Panglao Adasının Kuzeyinde yer alan Hinagdanan Mağarası
- ✓ Adanın merkezi kesimlerinde yer alan ve Filipinlerin adeta turizm sembolü olmuş olan meşhur Çikolata Tepeleri.

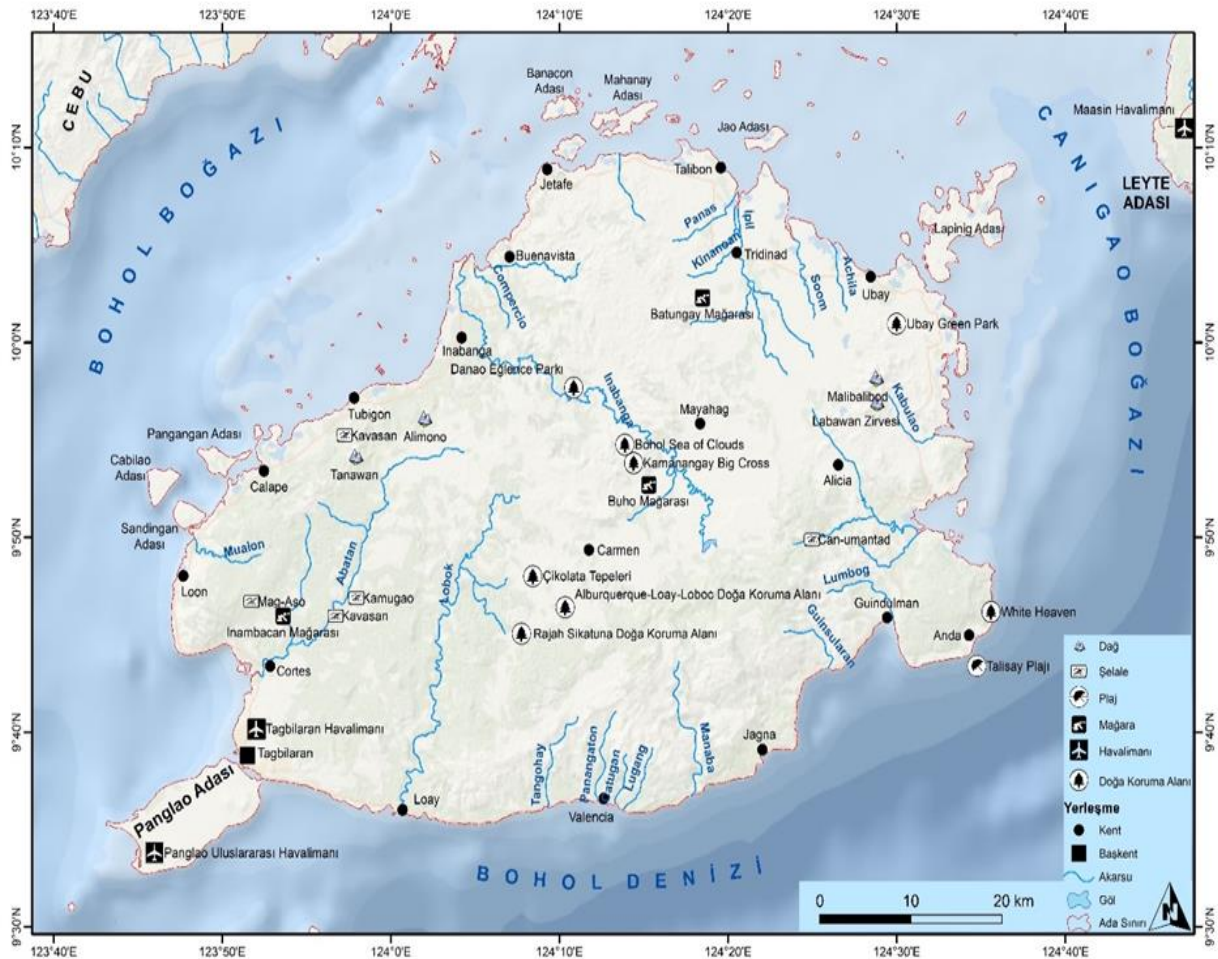
¹² Bohol adasının turizm potansiyeli ve turizm çekicilikleri ile ilgili bakınız:

- ✓ <http://philippine.ru/bohol.html>
- ✓ <https://www.bohol.ph/>
- ✓ <https://www.islandsproperties.com/properties/bohol.htm>
- ✓ <https://divezone.net/diving/bohol-island>
- ✓ <https://www.boholislandtour.com/>
- ✓ <https://7000ostrovov.ru/kurorty/o-boxol>
- ✓ <https://tonkosti.ru/>
- ✓ <https://www.votpusk.ru/>

İspanyol döneminden kalma tarihi kiliseler ve inanç merkezleri, askeri kaleler ve saat kuleleri, doğa müzeleri ve tarihi müzeler, ilginç köprüler ve pirinç taraçaları Bohol Adasının en popüler tarihsel-kültürel turizm çekiciliklerinin başında gelirler.

Bohol Adasının en ilginç ve en popüler beşeri turizm çekicilikleri şunlardır:¹³

- ✓ Dünyanın en ilginç kelebekler müzelerinden biri olan “Simply Butterflies Conservation Center”,
- ✓ Baclayon kasabasında yer alan “Baclayon Ecclesiastical Museum”,
- ✓ Loboc kasabasında yer alan St Peter's Kilisesi, ve Cathedral of San Jose,
- ✓ Filipinlerin eski Cumhurbaşkanı olan Carlos P. Garcia'nın Tagbilaran kentinde yer alan “Carlos P. Garcia Heritage Museum” adındaki müzesi,
- ✓ Tagbilaran kentinde yerli halkın rekreasyon amaçla kullandığı “Victoria Memorial Park”,
- ✓ Eski Filipinler Cumhurbaşkanı Roxas adına yapılmış olan “President Manuel Roxas Campsite”,
- ✓ Filipinlerin tarım becerilerini yansıtan Candapdapan Pirinç Taraçaları ile Cambuyo Pirinç Taraçaları,
- ✓ Jagna kasabasında yer alan St Michael Archangel Kilisesi,
- ✓ Şifalı sularıyla meşhur olan ve Bilar kasabası yakınlarında yer alan Logarita Spring,
- ✓ İlginç mimari yapısıyla dikkat çeken ve Balilihan kasabasında inşa edilmiş olan Balilihan Saat Kulesi (Harita 3, Tablo 3).

Harita 3: Bohol Adasında Bulunan Turistik Öneme Sahip Bazı Yerlerin Ada Üzerindeki Konumları

¹³ Bohol adasının turizm potansiyeli ve turizm çekicilikleri ile ilgili bakınız:

- ✓ <http://philippine.ru/bohol.html>
- ✓ <https://www.bohol.ph/>
- ✓ <https://www.islandsproperties.com/properties/bohol.htm>
- ✓ <https://divezone.net/diving/bohol-island>
- ✓ <https://www.boholislandtour.com/>
- ✓ <https://7000ostrovov.ru/kurorty/o-boxol>
- ✓ <https://tonkosti.ru/>
- ✓ <https://www.votpusk.ru/>

Tablo 3: Bohol Adasında Yer Alan Başlıca Turizm Çekicilikleri¹⁴

Rajah Sikatuna Tabiat Parkı	Can-Umantad Şelalesi	Çikolata Tepeleri ¹⁵
Island City Mall - Tagbilaran City	Mag Aso Şelalesi	Bohol Milli Müzesi
Flipinler Tarsier Koruma Alanı	Baclayon Katolik Kilisesi ¹⁶	Karmaloan Mağarası
Albuquerque-Loay-Loboc Koruma Alanı	Blood Compact Anıtı	Dagohoy Mağarası
Tinugdan Spring Doğa Koruma Alanı	Danao Eğlence Parkı	ALF Natural Park
Mount Calvary And Poong Nazareno Chapel	Abellar Garden Resort	Batungay Caverns
White Heaven Doğa Koruma Alanı	Loboc Irmağı Vadisi	Ubay Green Park
Mount Kamanggay Big Cross Ekolojik Parkı	Naasog Cliff Diving Spot	Jardin Necitas
TAPP Elevated View Deck Koruma Alanı	Sevilla Hanging Bridge	Vicana Nature Park
Bohol Sea Of Clouds Doğa Koruma Alanı	Immaculate Mary Chapel	Tuntonan Heights
Swan Lake Eğlence Merkezi	Birhen Ng Fatima Chapel	Combento Mağarası
Lovely Place At Sua Peak Parkı	Falls Doğa Koruma Alanı	Cabagnow Cave Pool
Bohol Quality Mall - Tagbilaran City	Cambuyo Rice Terraces	Binalıw Şelalesi
Bilar Man-Made Forest Orman Alanı	Mount Carmel Hill Anıtı	Cawasan Şelalesi
Zoocolate Thrills Theme Park	Mystical Island of Lamanoc	Camugao Şelalesi
Santo Niño de Anda Parish Kilisesi	Mahogany Orman Alanı	Lamonoc Mağarası
Plaza Marcela - Tagbilaran City	Cathedral of San Jose	Logarita Spring
Carlos P. Garcia Heritage Museum	Balilihan Saat Kulesi	Kaligoon Mağarası
Bohol Habitat Conservation Center	Hilltop 360 View Park	Quinale Plajı
Baclayon Ecclesiastical Museum	Pandanon Adası	St Peter's Kilisesi
Zoocolate Thrills Theme Park	Can-umantad Şelalesi	Busay Şelalesi
Banacon Island Mangrove Forest	Lonoy Gold Spring	Pahanhog Şelalesi
Loboc Wildlife & Nature Park	Lagtangon Boardwalk	Pangangan Adası
FG Scandinavian Resort & Eco Park	Bet n Choy Farms & Resort	Inambacan Şelalesi
Santo Niño de Anda Parish Church	San Antonio Abad Kilisesi	Jao Adası
President Manuel Roxas Campsite	Maribojoc Mangrove Firefly	Ingkumhan Şelalesi
St Michael Archangel Kilisesi	Punta Cruz Watch Tower	Kinahugan Şelalesi
Simply Butterflies Conservation Center	Most Holy Trinity Cathedral	Tambuko Mağarası
Bohol Python and Wildlife Park	Candapdapan Pirinç Taraçaları	Abatan Irmağı Vadisi
Maribojoc Organic Demonstration Farm	Cambuyo Pirinç Taraçaları	Lintuan Beach
Chocolate Hills Adventure Park	Our Lady of the Rosary Church	Quinale Beach
Bohol Enchanted Zoological Garden	Loktob Spring in Gotozon	Lamonoc Adası
Bohol Birds and Butterfly Horror Kingdom	Cutcutan White Beach	Himontagon Hills
San Nicholas Parish Kilisesi	Hidden Beach Resort	Shaman's Cave
St. John the Baptist Parish Kilisesi	Sapa Bugnaw Spring	Mabaw Reef
Ambush of 1944 Heroes Monument	Cambuhat Oyster Farm	Logarita Spring
White Heaven Doğa Koruma Alanı	Big Cross Loon Parkı	Sta. Monica Kilisesi
Linavan Deniz Koruma Alanı	Bohol Aquarium Zoo	Family Beach
Auxilium Christianorum Parish Kilisesi	Red Hematite Prehistoric Cave	Talisay Beach

Bohol Adasında yer alan Çikolata Tepeleri¹⁷, Filipinler de bulunan sıra dışı bir doğal oluşumdur. Geniş tropik ormanın bulunduğu bölgede dev çikolata trüflarını andıran çok sayıda ilginç ama bir o kadar da güzel görümlü tepe yükseliyor. Yaklaşık 1268 koni şekilli neredeyse aynı boyutlardaki alçak tepeler 50 km²'den fazla yer kaplar. Aslında tam tepelerin sayısı bilinmiyor ve bazı jeoloğlara göre kireçtaşlarından bazılarının göre ise volkanik faaliyetler sonucunda oluştuğu tahmin edilmektedir. Bazı verilere göre, bölgede 1260 ila

¹⁴ Bohol adasının başlıca turizm çekicilikleri ile ilgili bakınız:

- ✓ <http://philippine.ru/bohol.html>
- ✓ <https://www.bohol.ph/>
- ✓ <https://www.islandsproperties.com/properties/bohol.htm>
- ✓ <https://divezone.net/diving/bohol-island>
- ✓ <https://www.boholislandtour.com/>
- ✓ <https://7000ostrovov.ru/kurorty/o-boxol>
- ✓ <https://tonkosti.ru/>
- ✓ <https://www.votpusk.ru/>
- ✓ <https://www.openstreetmap.org/>
- ✓ <https://www.google.com/maps>
- ✓ <https://www.tripadvisor.com/>
- ✓ <https://www.expedia.co.uk/>

¹⁵ Daha detaylı görseller için bakınız: <https://onedio.com/haber/cikolata-tepeleri-314612>

¹⁶ Baclayon Kilisesi (Baclayon Church) Filipinlerin en eski, en ünlü ve en ilginç kiliselerinden biridir.

¹⁷ Daha detaylı bilgi için bakınız: <http://whc.unesco.org/en/tentativelists/5024/>

1776 arasında tepe var. Simetrik dizilmiş olan tepelerin yüksekliği farklıdır ve 30 ila 121 metre arasında değişir. Dünyaca ünlü olan bu ilginç tepeler yeşil otlarla kaplıdır ve kuru mevsimde kahverengi renk alırlar, bu kahverengi renkten dolayı çikolata tepeleri olarak adlandırılmışlardır. Çikolata Tepeleri¹⁸ Bohol'un en çok turist çeken coğrafi oluşumların başında gelir. Hem ülkenin hem de adanın en önemli turizm tanıtım sembollerindedir. Filipinler Turizm Bakanlığı'nın turizm listesinde yer alır ve ülkenin 3. Ulusal Coğrafik Anıtı olarak UNESCO Dünya Mirası Listesi'ne dâhil edilmiştir (Fotoğraf 4).

Fotoğraf 4. Doğal Oluşumlu Olan ve UNESCO tarafından da Koruma Altında Olan Dünyaca Ünlü “Çikolata Tepeleri” İlginç Görünümleri İle Bohol Adasında Turistik Öneme Sahip En Önemli Yerlerdendir.

Kaynak: <https://www.orangesmile.com/extreme/tr/gercekustu-yerler/cikolata-tepeleri.htm>

Bohol adasının güneybatısında yer alan, ayrıca Loay ve Loboc yerleşim birimlerini de sulayan Loboc vadisi mutlaka görülmesi gereken yerlerden biridir. Yaklaşık 1-1,5 saat süren Loboc ırmak gezisi (Loboc River Cruise) Bohol'a gelen turistlerin mutlaka katılmaları gerektiği bir etkinliktir. Bu akarsu gezintisinin ucuz olması, yemekli ve müzikli olması, ayrıca ekolojik çeşitliliği çok yüksek bir yörede olması büyük bir avantajdır (Fotoğraf 5).

Fotoğraf 5. Loboc Irmağı, Üzerinde Ulaşım Yapılabilmesi ve Çevresindeki Gür ve Zengin Bitki Örtüsü İle Bohol Adasına Gelen Turistler İçin Cazip Yerlerden Birisidir.

Kaynak: <https://www.viator.com/>

Bohol Adasının en geniş doğa koruma alanı olan Rajah Sikatuna Tabiat Parkı yüksekliği 200 ile 600 metre arasında değişen karstik tepelerden oluşmaktadır. Sayıları 130 civarında olan bu karstik tepelerde çok sayıda

¹⁸ Daha detaylı bilgi için bakınız: <http://www.orangesmile.com/extreme/tr/gercekustu-yerler/cikolata-tepeleri.htm>

karstik aşınım ve birikim şekilleri ile çok sayıda mağara yer almaktadır. Nemli tropikal ormanlarda yer alan 400'den fazla kuş türü, çok sayıda kelebek ve memeli türü botanikçilerin, ekologların ve zoologların ilgisini çekmektedir. Güneydoğu Asya ülkelerinin sadece belirli bölgelerinde yaşayan “Tarsier Maymunu” Dünyanın en küçük maymun türü olup hem Bohol Adasının hem de Filipinlerin turizm simgelerinden biridir. Bohol Adasındaki Tarsier Koruma Alanı (Tarsier Conservation Area) bu küçük yaratıkların özgür ve doğal bir ortamda ziyaretçilerin görebilecekleri yerlerin başında gelir (Fotoğraf 6).

Fotoğraf 6. Güneydoğu Asya Ülkelerinin Sadece Belirli Bölgelerinde Yaşayan, Bohol Adasındaki Tarsier Koruma Alanında Koruma Altında Olan, Bohol Adası ve Filipinlerin Turizm Simgelerinden Biri Olan “Filipin Tarsieri” Diğer Bir İsmiyle de “Tarsier Maymunu” Çok Küçük Vücuduna Rağmen Çok Büyük Gözlere Sahip ve Dünyanın En Küçük Maymun Türlerinden Birisi Olması Nedeniyle Adaya Gelen Turistlerin Oldukça İlgisini Çekmektedir.

Kaynak: <https://www.bestepebloggers.com/en-ilginc-hayvanlardan-biri-tersiyer/>

* Fare ve maymun karışımına benzeyen ve genelde ağaçlara tutunarak yaşayan Filipin Tarsieri, çok küçük vücuduna rağmen çok büyük gözlere sahip olan koruma altında bir primat olarak tanımlanabilir. Gündüzleri boş zamanını çoğunlukla uyuyarak geçiren Tarsier’leri ziyaret ederken sessiz olmak ve onları rahatsız etmemek gerekir. Gürültü, yüksek ses ve ışığa karşı duyarlıdırlar ve rahatsız edildiklerinde intihar edebilirler. Filipin Tarsieri Boho Adasının turizm simgesidir.

Bohol eyaletinin başkenti Tagbilaran kentine yaklaşık 20 km. uzaklıkta küçük ama çok güzel ve etkileyici olan ünlü Mag Aso Şelalesi¹⁹ yer almaktadır. Antekera yerleşim birimine çok yakın mesafede yer alan Mag Aso aslında yüksekliği 8 metre civarında küçük ikiz şelaledir. Şelale suları düştükleri yerde küçük ama şirin bir turkuaz göl oluştururlar. Burası hem piknik yapmak hem de kafa dinlemek veya yüzmek için çok güzel ve huzurlu bir yerdir.

Bohol Adası kıyılarında yüzlerce koy, ada, yarımada ve körfez, yüzlerce doğal plajın oluşmasına yol açmıştır. Adanın girinti-çukuntulu kıyıları nüfus yoğunluğunun, yerleşme sayısının, otel ve tatil merkezlerinin arttığı yerlerdir. Bohol 261 kilometre uzunluğunda kıyı şeridinde sahip, temiz, ucuz ve doğal plajları ile ünlü bir adadır. Bohol Adasında yer alan ve turistlerin tercih ettikleri başlıca ünlü plajlar şunlardır:²⁰

- ✓ Adanın güneybatı kıyılarında Loon yerleşim biriminin yakınlarındaki Lintuan Beach ve Napo Beach.
- ✓ Adanın güneybatı kıyılarında Dimiao yerleşim biriminin yakınlarındaki Imelda Beach.
- ✓ Hagna kenti yakınlarındaki Canuba Beach.
- ✓ Adanın batı kıyılarında küçük Sandingan Adasında yer alan Clarin Beach.
- ✓ Adanın doğu kıyılarında Anda yerleşim biriminin yakınlarında yer alan Cambilagan Beach, Bugnaw Beach, Quinale Beach, Hidden Beach Resort, Talisay Beach ve Bitoon White Beach.
- ✓ Valencia yerleşim biriminin yakınlarındaki Cutcutan White Beach
- ✓ Adanın kuzeydoğu kıyılarında Ubay yerleşim biriminin yakınlarındaki Henson Beach.
- ✓ Adanın kuzey kıyılarında Alegria yerleşim biriminin yakınlarındaki Lawis Beach Resort.
- ✓ Adanın batı kıyılarında Tubigon yerleşim biriminin yakınlarındaki Kinubkuban Beach Resort.
- ✓ Adanın batı kıyılarında Loon yerleşim biriminin yakınlarındaki Basdacu Whitesand ve The Majestic Loon Coral Garden.
- ✓ Adanın güneybatı kıyılarında Tagbilaran kenti yakınlarında yer alan Astoria Beach, Family Beach, Paga-Paga Beach ve Talisay Beach.

Bohol Adası sınırları içinde yer alan diğer önemli plajlar ise şunlardır: Henson Beach, Talibon Beach, Sintininay Beach, Bagacay Baracuda Beach, Gumersino Beach, Hinawanan Beach, Imelda Beach, Santa fe Beach, Clarin Beach, Can-uba Beach, Naatang Beach ve Norbert's Beach.²¹

Bohol adasında İspanyol döneminden kalma çok sayıda eski Katolik Kilise yer almaktadır. Manila'daki Aziz Agustin kilisesinden sonra ülkenin en eski Katolik kilisesi olan Baclayon'daki Katolik Kilisesinin (Baclayon Church) inşaatına 1717 yılında başlanmış ve yaklaşık 10 yıl sürmüştür. Baclayon Katolik Kilisesi yerli ve yabancı turistler tarafından en çok ziyaret edilen ve adanın en popüler tarihsel-kültürel çekiciliklerin başında gelir. Bohol Adasını ziyaret eden turistler adanın en eski ve en ünlü kilisesini görmeden genelde adadan ayrılmazlar. Dimiao kenti yakınlarında yer alan San Nikolas Kilisesi ayrıca Hagna kenti yakınlarında Aziz Michael Kilisesi adanın diğer turistik inanç merkezleridir.

Danao Macera Parkı Bohol Adasının en sevilen ve en popüler eğlence mekânlarının başında gelir. Çok geniş bir alana yayılmış olan parkı ziyaret eden turistler kuş gözlemciliği, kaya tırmanma, mağaracılık, organik tarım, dağ yürüyüşü, su sporları veya pirinç tarlaları ziyareti gibi farklı faaliyetlere katılabilirler. Hem küçük çocuklar için hem de yetişkinler için farklı ekolojik alanlar ve farklı rekreasyon imkanları sunan Danao Macera Parkı, Bohol'u ziyaret eden turistlerin ilk uğrak yerlerinden biridir.

Bohol adasında ekonomik ve orta sınıf otel sayısı 80-90 civarında olmasına rağmen, lüks konaklama tesisi çok azdır. Ada sınırları içindeki konforlu ve kaliteli konaklama tesislerinin sayısı 30-35 civarındadır, lüks sınıfta yer alan konaklama tesislerinin sayısı ise 5-6 civarındadır. Adadaki kaliteli ve lüks konaklama

¹⁹ Bakınız: <https://rutraveller.ru/place/45526?tab=dc>

²⁰ Bakınız: <https://7000ostrovov.ru/kurorty/o-boxol/plyazhi-ostrova-boxol-2>

²¹ Bakınız:

✓ <https://www.openstreetmap.org/>

✓ <https://www.google.com/maps>

✓ <https://mapcarta.com/>

✓ <http://www.mappery.com/>

tesisleri genelde adanın kıyı kesimlerinde yer almaktadırlar. Fakat unutulmaması gerekir ki bu kaliteli oteller arasında beş yıldızlı otel olmadığı gibi dört yıldızlı otellerin sayısı da 10'dan azdır. Komşu Panglao adası Bohol adasından çok daha küçük yüzölçümüne sahip olmasına rağmen çok daha fazla konaklama tesisine ve lüks otel sayısına sahiptir. Bohol adasında yer alan başlıca konforlu oteller şunlardır: The Peacock Garden, Bohol Boutique Hotel, Kasagpan Hotel, Ocean Suites Bohol Boutique Hotel, Executive Home, Soi Suites, Cliff Haven Resort, Golden Palm Resort, Amun Ini Beach Resort & Spa, Bamboo Beachhouse Bohol, Magic Oceans Dive Resort, Parklane Bohol Resort and Spa, J&R Residence, Anda de Boracay White Sand Resort, The Monina RM Midtown Inn & Restaurant, Kinubkuban Beach Resort, Alta Bohol Resort & Convention Center, Boffo Resort, Harbour Gardens Tourist Inn, Sweet Home Boutique Hotel, Astoria Resort, La Casita de Baclayon, Blue Star Dive and Resort, Anda Cove Beach Resort ve Cabilao Sunset Dive & Beach Resort.²² Bohol adasındaki kaliteli oteller genelde Tabilaran, Anda ve Jagna kentlerinin çevresinde yoğunlaşmaktadırlar (Tablo 4).

Tablo 4: Bohol Adasında Yer Alan Başlıca Oteller ve Konaklama Tesisleri²³

Alona Palm Resort.	Cabu Beach Resort	The Shack
Kinubkulan Beach Resort	Bohol Tropics Resort	Mangyo Beach
Calibo Sunset Dive Beach Resort	Matabao Beach Resort	Kasagpan Resort
Isla de Sandigan Beach Resort	Tinangnan Beach Resort	Lonod Beach
Sandigan Island Dive Beach Resort	Mangrove Beach Resort	Bamboo Beachvilla
Villa Limpia Beach Resort	Corte Paradise Resort	Seaside Beach Park
Aliahna and Adrien Beach Resort	PeterN's Beach Resort	Serenity by the Shore
Badiang Spring Resort & Hotel	Nicanora Beach Resort	Sea Breeze
Paseo Del Mar Dive Resort	Kayla'a Beach Resort	Jagna Lodge
Batong Buhay Beach Resort	Bamboo Beachhouse Bohol	Lara Beach Bohol
Bohol-lahoy Dive And Beach Resort	Jagna Rock Resort	Pure Shores Villa
Cabantian Garden Beach Hotel	Seaview Beach Resort	Lawis Beach Resort
Coco White Beach Resort	Mojavic Beach Resort	Bituon Beach Resort
Playa Del Norte Beach Resort	Berachah Inland Resort,	Norbert's Beach
Bien Unido Dive Camp	Viewpoint of a Nice Rock	Astoria Bohol Resort
Chrysler Jet Beach Resorts	BlueStar Dive & Resort	Ligating Sea Breeze
Vitamin Sea Beach Resort	Dapdap Beach Resort	Amolat Beach Resort
Anda White Beach Resort	La Petra Beach Resort	Hidden Beach Resort

4. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Yüzlerce mangrov ormanı, yüzlerce gizemli koy ve plaj, yüzlerce mercan resifi ve atol, dahası birbirinden güzel şelaleleri, çok sayıda şifalı su kaynakları, ilginç mağara oluşumları ve heyecanlı nehir turları, sıra dışı eğlence mekânları ve etrafındaki ıssız adacıkları, İspanyol sömürge dönemini hatırlatan tarihi kiliseleri, askeri kaleleri ve saat kuleleri, ilginç endemik canlılar barındıran doğa koruma bölgeleri Bohol Adasına her yıl binlerce yabancı turistini getirmesine neden olmaktadır.

Filipinlerin en güzel ve en ilginç adalarından biri olan Bohol, aynı zamanda ülkenin en önemli turizm merkezlerinden biridir. Dünyaca ünlü Çikolata Tepeleri ve sevimli Filipin Tarsier Maymunu Bohol Adasının

²² Daha detaylı bilgi için bakınız:

- ✓ <https://www.hotelplanner.com/>
- ✓ <https://www.booking.com/>
- ✓ <https://www.trivago.com/>
- ✓ <https://www.tripadvisor.com/>
- ✓ <https://www.expedia.co.uk/>
- ✓ <https://www.openstreetmap.org/>
- ✓ <https://www.hotelplanner.com/>
- ✓ <https://www.booking.com/>
- ✓ <https://www.trivago.com/>
- ✓ <https://www.tripadvisor.com/>
- ✓ <https://www.expedia.co.uk/>
- ✓ <https://www.openstreetmap.org/>

²³ Daha detaylı bilgi için bakınız:

- ✓ <https://www.agoda.com/tr>
- ✓ <https://www.hotelplanner.com/>
- ✓ <https://www.booking.com/>
- ✓ <https://www.trivago.com/>
- ✓ <https://www.tripadvisor.com/>
- ✓ <https://www.expedia.co.uk/>

hem turizm gururu hem de turizm simgeleridirler. Bu nedenle sadece bu iki turizm simgesini görmek için dahi Bohol'u ziyaret etmek önemli bir tetikleyici neden sayılabilir.

Cebu Adası ile Mindanao Adasının gölgesinde kalan Bohol son çeyrek yüzyılda hem turistik tesis sayısında hem de gelen yabancı turist sayısında büyük bir patlama yaşadığı görülmektedir. Her ne kadar Cebu veya Panglao Adaları kadar turistik tesise ve lüks otellere sahip olmasa da Bohol coğrafi ayrıcalıklarıyla, kültürel ve doğal çekicilikleriyle ziyaretçilerini adeta büyülemektedir. Bu nedenle son 10-15 yılda Borocay, Palavan ve El Nido gibi markalaşmış Filipin turistik mekânlarının yanında Bohol Adasının da adı sık sık geçmeye başlamış ve ülkenin en popüler turistik destinasyonlarından biri olmuştur.

4.1. Bohol Adasının Başlıca Turizm Avantajları Şöyle Özetlenebilir:²⁴

- ✓ Filipinlerin hiçbir adasında görülmeyen canlılar, endemik türler ve doğal oluşumların Bohol adasında görülebilir olması bu adanın en büyük ayrıcalığı ve turizm üstünlüğüdür.
- ✓ Zengin tarihsel-kültürel miras, ekonomik konaklama olanakları ve çok seçenekli tatil tercihleri adanın bir diğer turizm avantajıdır.
- ✓ Bohol hem endemik türleriyle, hem ilginç jeomorfolojik ve hidrografik oluşumlarıyla hem coğrafi peyzaj çekicilikleriyle hem de flora ve fauna çeşitliliği ile meraklı turistler için gerçek bir doğa hazinesidir.
- ✓ Bohol güvenli, terör sorunları olmayan, alt yapı sorunlarını büyük ölçüde çözmüş olan huzurlu ve sakin bir adadır.
- ✓ Bohol kompakt, kolay gezilebilen, ulaşım sorunları olmayan ve her yere kolaylıkla ulaşılabilen bir adadır.
- ✓ Mindanao, Cebu, Siquijor, Panglao, Leyte ve Negros adalarına çok yakın mesafede bulunması ve bu adalarla feribot bağlantıları olması hem ulaşım hem de turizm bakımından Bohol'a büyük bir avantaj sağlamaktadır.
- ✓ Bohol Adasında hem çok sayıda hem de her bütçeye uygun otel ve konaklama tesisi vardır. Ada sınırları içinde lüks sınıfta yer alan 30'dan fazla yüksek kalitede otel ve tatil köyü vardır.
- ✓ 261 kilometre uzunluğundaki Bohol kıyılarında yüzlerce mercan oluşumu, çok sayıda gizli koy ve plaj, çok sayıda atol ve falez yer almaktadır. Tüm bunlar meraklı turistler, deniz tutkunları ve dalgıçlar için unutulmaz yaşantılar ve deneyimler demektir.
- ✓ Şelaleleri, mağaraları ve lagün gölleriyle, renkli akarsu vadileriyle, atol adacıklarıyla, eğlenceli nehir gezileriyle, beyaz kumsal plajlarıyla, yoğun tropikal ormanlarıyla Bohol en kaprisli turistlerin dahi beğenisini kazanacak potansiyele sahip bir adadır.
- ✓ Adanın zengin beşeri ve doğal çekicilikleri ve büyük çeşitlilik gösteren coğrafi oluşumları sayesinde rekreasyon faaliyetlerinin ve turizm tiplerinin de büyük çeşitlilik göstermesi Bohol'un en büyük turizm avantajlarından biridir.

Sonuç olarak, XXI. yüzyılda Bohol adasında uygulanabilir başlıca turizm tipleri ve adayı ziyaret eden turistlerin katılabilecekleri başlıca rekreasyon faaliyetleri şunlardır: tarihsel-kültürel turizm, kırsal turizm, deniz turizmi, ekoturizm, çiftlik turizmi, mağara turizmi, sualtı dalış turizmi, botanik turizmi, yayla turizmi, inanç turizmi, tatlı su balıkçılığı, dağcılık, yamaç paraşütü, yaban hayatı gözlemciliği, deniz sörfü, bisiklet turları, kampçılık, doğa yürüyüşü (trekking), dağ tırmanışı ve sportif dalgıçlık.

KAYNAKLAR

Atalay, İ. “*Resimli ve Haritalı Dünya Coğrafyası*”, İnkılâp Kitabevi, İstanbul, 2001

Atalay, İ., “*Kıtalar ve Ülkeler Coğrafyası*”, META Basım, İzmir, 2007

²⁴ Bakınız:

- ✓ Gier L. Christie P. Amolo R. “Community perceptions of scuba dive tourism development in Bien Unido, Bohol Island, Philippines”, Journal of Coastal Conservation (2017) No: 21, pp. 153–166
- ✓ Green S. J. Alexander R. D. Gulayan A. M. “Bohol Island: Its Coastal Environment Profile”, Bohol Environment Management Office, Bohol and Coastal Resource Management Project, Inc. Printed In Cebu City, Philippines, 2002
- ✓ Manuela W. S. “The Impact of Government Failure on Tourism in The Philippines”, Transport Policy, Volume 43, October 2015, Pages 11-22
- ✓ Krıstev, V., “Geopolitika i Geostrategiya na Turizma”, İzdatelstvo “Nauka i İkonomika”, İkonomiçeski Universitet, Varna, 2016
- ✓ Krıstev, V., “Geografiya na Turizma”, İzdatelstvo “Nauka i İkonomika”, İkonomiçeski Universitet, Varna, 2014

- Atasoy, E. “*Kıtalar ve Ülkeler Coğrafyası*”, Ezgi Kitabevi Yayınları, Bursa, 2010
- Atasoy, E. “*Muslim Communities in the Philippines from the Perspective of Political Geography and Ethnogeography*”, Journal of History Culture and Art Research, Vol. 7, No. 2, June 2018
- Bayar, S., “*Filipinler Ülke Raporu*”, T.C. Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı İhracatı Geliştirme Merkezi, Ankara, 2011
- Chirikov, A. I., Pozdnyak, G. V., Kamenskaya, İ. Y., *Atlas Mira*. İzdatelstvo Oniks, Moskova, 2008
- Colleen, A. S. “*Philippines in Pictures*”, Manila, Library of Congress Cataloging, 1967, Cilt 1
- Düzyol, Tamer, “*Filipinler*”, Ermağan, İsmail (Editör), “*Dünya Siyasetinde Doğu Asya*”, Nobel Yayınları, 2016
- Georgiev, P., “*Filipinite i Evraziyskata Dıga na Nestabilnost*”, Spisanie “Geopolitika”, Broy 6, Sofya, 2005
- Gier L. Christie P. Amolo R. “*Community perceptions of scuba dive tourism development in Bien Unido, Bohol Island, Philippines*”, Journal of Coastal Conservation (2017) No: 21, pp. 153–166
- Green S. J. Alexander R. D. Gulayan A. M. “*Bohol Island: Its Coastal Environment Profile*”, Bohol Environment Management Office, Bohol and Coastal Resource Management Project, Inc. Printed In Cebu City, Philippines, 2002
- Kristev, V., “*Geopolitika i Geostrategiya na Turizma*”, İzdatelstvo “Nauka i İkonomika”, İkonomiçeski Universitet, Varna, 2016
- Kristev, V., “*Geografiya na Turizma*”, İzdatelstvo “Nauka i İkonomika”, İkonomiçeski Universitet, Varna, 2014
- Lakost, İ., “*Geopolitiçeski Reçnik na Sveta*”, Izdatelska Kaşta Trud, Sofiya, 2005
- Lavrov, S. B. & Kaledin, N. V., “*Ekonomiçeskaya, Sotsialnaya i Politiiçeskaya Geografiya Mira. Regioni i Strani*”, İzdatelstvo Gardariki, Moskova, 2003
- Lopez, M. L., “*A Handbook of Philippine Folklore*”, Quezon City, The University of the Philippines Press, 2006
- Lukanov, A., Bojinov, N., Dimitrov, S., “*Stranite v Sveta 2005-2006*”, İzdatelstvo Gloriya Palas, Sofya, 2005
- Manalo J. J. P. “*Relevance Of Sustainable Tourism In The Philippines: Case Of Boracay Island And Puerto Princesa City*”, International Journal of Information Research and Review, Vol. 04, Issue, 01, pp.3558-3562, January, 2017
- Manuela W. S. “*The İmpact of Government Failure on Tourism in The Philippines*”, Transport Policy, Volume 43, October 2015, Pages 11-22
- Özey, R. “*Asya Coğrafyası*”, Aktif Yayınları, İstanbul, 2008
- Özgüç, N. “*Turizm Coğrafyası. Özellikler ve Bölgeler*”. Çantay Kitabevi, İstanbul, 2011
- Santos, R. B. Tomeldan M. V. “*Case-Based Study of Three Tourism-Dependent Islands in the Philippines The Cases of Boracay Island, Aklan; Puerto Galera, Oriental Mindoro; & Coron, Palawan in the Philippines*”, A Journal of Architecture, Landscape Architecture and the Designed Environment University of the Philippines College of Architecture, Issue No: 3, Philippines, 2009
- Shah K. Gupta V. Edited by Charlotte Boyd “*Tourism, the Poor and Other Stakeholders: Experience in Asia*”, Overseas Development Institute, Fair Trade in Tourism Project, University of North London, University of North London, UK, Printed by Russell Press Ltd, Nottingham, NG6 0BT, April 2000
- Timor, A. N. “*Güneydoğu Asya. Özellikler. Ülkeler*”, Çantay Kitabevi, İstanbul, 2002
- Torillo J. Mihara M. “*Soil Erosion Control by Coconut Husk Buffer Strip in Bohol Island of Philippines*”, International Journal of Environmental and Rural Development (2011) 2–1
- Urich P. “*Karst Evolution And Social History Of Bohol Island, Philippines*”, Nase Jame, No: 39, 1997.

Elektronik Kaynaklar

<http://philippine.ru/bohol.html>

<https://www.bohol.ph/>

<https://wikiway.com/philippines/ostrov-bokhol/>

<https://www.islandsproperties.com/properties/bohol.htm>

<https://divezone.net/diving/bohol-island>

<https://www.boholislandtour.com/>

<http://www.bisu.edu.ph/>

<https://7000ostrovov.ru/kurorty/o-boxol>

<https://tonkosti.ru/>

<https://www.votpusk.ru/>

<http://whc.unesco.org/en/tentativelists/5024/>

<http://www.orangesmile.com/extreme/tr/gercekustu-yerler/cikolata-tepeleri.htm>

<https://www.agoda.com/tr>

<https://www.hotellplanner.com/>

<https://www.booking.com/>

<https://www.trivago.com/>

<https://www.tripadvisor.com/>

<https://www.expedia.co.uk/>

<https://www.openstreetmap.org/>

<https://www.google.com/maps>

<https://mapcarta.com/>

<http://www.mappery.com/>

<https://www.wts.com.tr/bohol-adasi-turu.html>

<https://10road.wordpress.com>

<https://www.shutterstock.com/>

<https://www.orangesmile.com/extreme/tr/gercekustu-yerler/cikolata-tepeleri.htm>

<https://www.viator.com/>

<https://www.bestepbloggers.com/en-ilginc-hayvanlardan-biri-tersiyer/>